

Urowadzenie dziecka za granicę

„...W sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę, zobowiązania nałożone na mocy art. 8 [Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności](#)¹] na umawiające się Państwa należy interpretować w świetle wymogów [Konwencji haskiej\[dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę z 25 października 1980 roku\]](#) oraz [Konwencji Praw Dziecka z 20 listopada 1989 roku](#), a także zgodnie z właściwymi regulacjami i zasadami prawa międzynarodowego obowiązującymi między państwami.

Podejście to wymaga połączonego i zharmonizowanego stosowania instrumentów międzynarodowych, a jeśli chodzi o te sprawy to w szczególności Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Konwencji haskiej, uwzględniając ich cel oraz wpływ na ochronę praw dzieci i rodziców. Regulacje międzynarodowe należy uwzględniać w taki sposób, aby nie doprowadzić do kolizji lub sprzeczności pomiędzy traktatami, oraz aby zapewnić Trybunałowi możliwość wykonania w pełni swojego zadania polegającego na tym, „aby zapewnić przestrzeganie zobowiązań wynikających z Konwencji i podjętych przez Wysokie Umawiające się Strony poprzez skuteczną i praktyczną wykładnię postanowień Konwencji.

Decydującą kwestią jest to, czy zachowano, w granicach swobody posiadanej przez państwa w tych sprawach, wymaganą właściwą równowagę między konkurencyjnymi interesami stron, a więc dziecka, obojga rodziców i porządku publicznego, biorąc pod uwagę, że najlepszy interes dziecka musi być czynnikiem nadrzędnym, zaś zapobieganie uprowadzeniom oraz umożliwienie niezwłocznego powrotu dziecka odpowiadają koncepcji „najlepszego interesu dziecka”.

Najlepszy interes dziecka nie jest tożsamy z interesami ojca bądź matki [zatem] w kontekście wniosku o powrót dziecka złożonego na podstawie procedury przewidzianej w Konwencji haskiej, która odbiega od postępowania w sprawie przyznania opieki, koncepcja najlepszego interesu dziecka wymaga rozpoznania wniosku w świetle wyjątków przewidzianych przez Konwencję haską, w szczególności tych dotyczących upływu czasu oraz istnienia „poważnego ryzyka”.... Zadanie to należy w pierwszej kolejności do władz tego państwa, które posiada m.in. przywilej bezpośredniego kontaktu z zainteresowanymi stronami. Przy wypełnianiu swoich zadań na podstawie art. 8 Konwencji, sądy krajowe korzystają z pewnej swobody, która pozostaje pod kontrolą europejską, w ramach której Trybunał ocenia na podstawie Konwencji decyzje władz podejmowane podczas wykonywania uprawnień...

Harmonijna interpretacja Konwencji oraz Konwencji haskiej zależy od spełnienia dwóch warunków. Po pierwsze, okoliczności mogące być podstawą wyjątku od obowiązku natychmiastowego powrotu dziecka zgodnie z Konwencją haską muszą być rzeczywiście wzięte pod uwagę przez sąd.

Następnie sąd musi podjąć wystarczająco uzasadnioną decyzję w celu umożliwienia Trybunałowi sprawdzenia czy dane kwestie zbadano w sposób dokładny i rzetelny. Po drugie, dane czynniki należy ocenić na podstawie art. 8 Konwencji....

Zatem, ... artykuł Konwencji, który nakłada na władze krajowe obowiązek szczególnego postępowania w tych sprawach, wymaga by sądy nie tylko rozważyły

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

możliwość istnienia „poważnego ryzyka”, ale także, by orzeczenia sądów były poparte konkretnymi dowodami i argumentami, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy. ... Ponadto jako że ... Konwencja haska przewiduje powrót dziecka do kraju jego stałego pobytu, sądy powinny upewnić się, że w danym kraju zastosowano odpowiednie środki zabezpieczające, oraz że w przypadku istnienia ryzyka, podjęto rzeczywiste środki ochrony” (*X przeciwko Łotwie* (skarga nr 27853/09), Wielka Izba [wyrok](#) z dnia 26 listopada 2013 roku, § 93-108).

Skargi wniesione przez rodzica, którego dziecko zostało uprowadzone przez drugiego rodzica

Ignaccolo-Zenide przeciwko Rumunii

25 stycznia 2000 roku

Orzekając rozwód sąd francuski orzekł w prawomocnym wyroku, że dwoje dzieci ma mieszkać z matką - skarżącą. W 1990 roku dzieci spędziły wakacje u ojca, byłego męża skarżącej zamieszkałego w Stanach Zjednoczonych, posiadającego podwójne obywatelstwo: francuskie oraz rumuńskie. Po wakacjach ojciec odmówił zwrócenia dzieci skarżącej. Po kilkukrotnych zmianach adresu zamieszkania w celu uniknięcia ścigania przez amerykańskie władze, do których sprawa została skierowana, zgodnie z Konwencją haską, w marcu 1994 roku były mąż skarżącej zdołał uciec do Rumunii. W grudniu 1994 roku sąd pierwszej instancji w Bukareszcie wydał orzeczenie nakazujące powrót dzieci do skarżącej, jednak jej starania o wyegzekwowanie orzeczenia okazały się nieskuteczne. Od 1990 roku skarżąca widziała swoje dzieci zaledwie raz podczas spotkania zorganizowanego przez władze Rumunii, 29 stycznia 1997 roku skarżąca wniosła skargę wskazując, że władze Rumunii nie podjęły wystarczających kroków w celu zapewnienia szybkiego wykonania orzeczeń sądów oraz ułatwienia powrotu córek do niej.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, iż władze Rumunii nie podjęły dostatecznych oraz skutecznych działań w celu wyegzekwowania prawa skarżącej do powrotu jej dzieci, a tym samym naruszyły jej prawo do poszanowania życia rodzinnego. Trybunał zaznaczył w szczególności, że władze nie przedsięwzięły środków zapewniających powrót dzieci do skarżącej, określonych w art. 7 Konwencji haskiej,

Zobacz także: [Cavani przeciwko Węgrom](#), wyrok z dnia 28 października 2014 roku

Iglesias Gil i A.U.I. przeciwko Hiszpanii

29 kwietnia 2003 roku

Skarżąca twierdziła, że władze Hiszpanii nie podjęły odpowiednich środków w celu zapewnienia szybkiego wykonania orzeczeń sądowych przyznających jej wyłączne prawo do władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem, które zostało zabrane przez ojca do Stanów Zjednoczonych. Skarżąca, w szczególności, zarzuciła władzom brak rzetelności podczas rozpoznawania jej wniosku dotyczącego uprowadzenia.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, że władze Hiszpanii nie podjęły dostatecznych oraz skutecznych działań w celu wyegzekwowania prawa skarżącej, jakim jest prawo do powrotu jej dziecka oraz prawa dziecka do połączenia z matką. Tym samym naruszyły one ich prawo do poszanowania życia rodzinnego. Trybunał zaznaczył, że władze miały za zadanie zastosować właściwe środki określone w postanowieniach Konwencji haskiej w celu zapewnienia powrotu dziecka do matki. Nie

¹ Art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowi, że:

”1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.”

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

podjęto żadnych środków w celu wykonania orzeczeń wydanych na korzyść skarżącej i jej dziecka.

Maire przeciwko Portugalii

26 czerwca 2003 roku

Skarżący, obywatel Francji, zarzucił bezczynność i nierzetelność władzom Portugalii, w wykonywaniu wydanych przez francuskie sądy orzeczeń, przyznających ojcu prawo do opieki nad dzieckiem, które to matka, obywatelka Portugalii, zabrała ze sobą do Portugalii.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, że władze Portugalii nie podjęły dostatecznych oraz skutecznych działań zmierzających do wyegzekwowania powrotu dziecka. Trybunał podkreślił, że przy tego typu sprawach należy ocenić adekwatność środków na podstawie szybkości ich wykonania. Sprawa wymagała pilnej interwencji, jako że upływ czasu mógł spowodować nieodwracalne następstwa w relacji dziecka z rodzicem, od którego zostało ono odłączone. Trybunał zgodził się, że trudności w ustaleniu pobytu dziecka były w głównej mierze spowodowane zachowaniem matki dziecka, jednakże uznał, że władze powinny były podjąć odpowiednie środki w celu nałożenia na matkę kary za brak współpracy. Długi okres czasu, który upłynął zanim odnaleziono dziecko, doprowadził do powstania sytuacji faktycznej, niekorzystnej dla skarżącego, szczególnie z uwagi na młody wiek dziecka.

Bianchi przeciwko Szwajcarii

22 czerwca 2006 roku

Skarga dotyczyła uprowadzenia dziecka od ojca, o włoskim pochodzeniu, przez matkę, obywatelkę Szwajcarii. Ojciec dziecka zarzucał przewlekłość postępowania toczącego się przed władzami Kantonu Lucerna oraz niewykonanie przez władze Szwajcarii orzeczenia sądu nakazującego powrót syna do Włoch.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał uznał, że zaniechanie władz Szwajcarii, naruszające przedmiot i cel Konwencji haskiej spowodowało rozpad relacji ojca z dzieckiem. Brak kontaktów trwający 2 lata oraz wiek dziecka skutkowały narastaniem dystansu między rodzicem a dzieckiem, co nie może być rozumiane jako działanie uwzględniające najlepszy interes dziecka. Z tego powodu Trybunał uznał, że prawo do poszanowania życia rodzinnego nie zostało chronione w odpowiedni sposób określony w Konwencji.

Zobacz także: [Monory przeciwko Rumunii i Węgrom](#), wyrok z dnia 5 kwietnia 2005 roku; [Carlson przeciwko Szwajcarii](#), wyrok z dnia 6 listopada 2008 roku; [Ferrari przeciwko Rumunii](#), wyrok z dnia 28 kwietnia 2015 roku.

Bajrami przeciwko Albanii

12 grudnia 2006 roku

W 1998 roku skarżący i jego żona podjęli decyzję o separacji. Żona skarżącego wyprowadziła się wraz z ich córką (urodzoną w styczniu 1997 roku) do swoich rodziców. Skarżący widział się z córką tylko raz od momentu separacji z żoną, ponieważ jego była żona wraz ze swoimi rodzicami utrudniali mu kontakt z dzieckiem. W czerwcu 2003 roku skarżący wniósł pozew o rozwód. W tym samym czasie złożył wniosek na policję o zatrzymanie paszportu córki ze względu na fakt, że jego żona planowała zabrać dziecko do Grecji bez jego zgody. Pomimo wniosku, w styczniu 2004 roku matce udało się zabrać córkę do Grecji. Rozwód został orzeczony w lutym 2004 roku, a skarżącemu przyznano prawo do opieki nad dzieckiem. Wyrok jednak nigdy nie został wykonany.

Trybunał uznał **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał w szczególności odnotował, że wyrok dotyczący przyznania opieki nad dzieckiem pozostał niewykonany przez około dwa lata, za co nie należy obwiniać skarżącego, który regularnie podejmował kroki mające na celu zapewnienie powrotu córki. Przypominając, że Konwencja zobowiązuje dane państwo do podjęcia wszelkich możliwych środków w celu zapewnienia połączenia rodziców z ich dziećmi zgodnie z ostatecznym wyrokiem sądu krajowego oraz bez względu na brak ratyfikacji przez Albanie odpowiednich instrumentów międzynarodowych w tym obszarze, Trybunał uznał, że obowiązujący albański system

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

prawny nie przewidywał alternatywnych ram zapewniających skarżącemu praktyczną i skuteczną ochronę, której wymagałby pozytywny obowiązek państwa zawarty w art. 8 Konwencji.

Shaw przeciwko Węgrom

26 lipca 2011 roku

Po tym jak w 2005 roku skarżący, irlandzki obywatel zamieszkały we Francji i jego żona Węgierka rozwiedli się, przyznano im wspólną opiekę nad ich pięcioletnią córką. W tej sprawie zapytano Trybunał o sprawdzenie czy w świetle międzynarodowych zobowiązań wynikających z rozporządzenia Rady z dnia 27 listopada 2003 roku dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej² oraz z Konwencji haskiej władze Węgier podjęły dostateczne oraz skuteczne działania w celu przestrzegania prawa skarżącego do powrotu dziecka (uprowadzonego przez matkę na Węgry i zapisanego do tamtejszej szkoły bez zgody skarżącego) oraz prawa dziecka do połączenia z ojcem.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał zaznaczył w szczególności, że upłynęło prawie jedenaście miesięcy między nadaniem klauzuli wykonalności orzeczeniu nakazującym powrót dziecka do Francji, a zniknięciem matki z dzieckiem. W tym czasie jedynymi podjętymi środkami wykonawczymi były: nieskuteczna próba polegająca na wezwaniu o dobrowolne zwrócenie dziecka oraz nałożenie względnie niewielkiej grzywny na matkę dziecka. Sytuację dodatkowo pogorszył fakt, że przez ponad trzy i pół roku ojciec dziecka nie miał możliwości korzystania ze swoich praw. Wynikało to przede wszystkim z tego, iż władze węgierskie nie uznały swojej jurysdykcji w tej sprawie, pomimo istnienia ostatecznej decyzji sądu zgodnej z art. 41 Rozporządzenia Rady z dnia 27 listopada 2003 roku.

Zobacz także: **Adzić przeciwko Chorwacji**, wyrok z dnia 12 marca 2015 roku

Karrer przeciwko Rumunii

21 lutego 2012 roku

Skarga, która została wniesiona przez ojca i jego córkę (urodzoną w 2006 roku) dotyczyła postępowania o powrót dziecka do Austrii toczącego się na podstawie Konwencji haskiej przed rumuńskimi sądami. W lutym 2008 roku matka dziecka wniosła pozew o rozwód. Kilka miesięcy później matka zabrała dziecko i wyjechała do Rumunii, mimo że postępowanie w sprawie o ustanowienie opieki nad dzieckiem było nadal w toku. Skarżący zatem domagał się powrotu córki do Austrii, twierdząc, że jej wyjazd był niezgodny z prawem. W ostatecznym wyroku z lipca 2009 roku rumuńskie sądy stwierdziły, iż powrót dziecka do Austrii mógłby narazić je na szkodę fizyczną oraz psychiczną.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, że sądy rumuńskie nie przeprowadziły dogłębnej analizy w celu uwzględnienia najlepszego interesu dziecka oraz nie umożliwiły pierwszemu skarżącemu przedstawienia swojego stanowiska w sprawny sposób, wymagany przez Konwencję, interpretowaną w świetle Konwencji haskiej. Ponadto, w zakresie sprawiedliwości wydanego orzeczenia, pierwszy skarżący nie miał sposobności przedstawienia swojego stanowiska przed rumuńskimi sądami, czy to w sposób bezpośredni czy też w postaci pism procesowych. Trybunał stwierdził, że postępowanie na podstawie Konwencji haskiej trwało łącznie 11 miesięcy przed sądami dwóch instancji, mimo że takie postępowanie powinno zostać zakończone nie później niż w terminie 6 tygodni.

İlker Ensar Uyanik przeciwko Turcji

3 maja 2012 roku

Skarga dotyczyła postępowania, które wszczęto w Turcji w celu doprowadzenia do powrotu dziecka do Stanów Zjednoczonych, gdzie skarżący mieszkał wraz z żoną. Po wakacjach żona skarżącego pozostała z córką w Turcji. Skarżący zarzucił, że

² [Rozporządzenie Rady \(WE\) nr 2201/2003](#) z dnia 27 listopada 2003 roku dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej („Rozporządzenie Bruksela II bis”).

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

postępowanie przed tureckimi sądami było niesprawiedliwe z uwagi na niezastosowanie się sądów do postanowień Konwencji haskiej

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, że sądy tureckie nie przeprowadziły dokładnej oceny sytuacji rodzinnej skarżącego oraz nie zbadały sprawy w świetle postanowień Konwencji haskiej z . Proces podejmowania decyzji w tureckim prawie nie spełnił wymagań proceduralnych zawartych w art. 8 Konwencji.

Raw i Inni przeciwko Francji

7 marca 2013 roku

Skarga dotyczyła niewykonania wyroku nakazującego powrót małoletnich dzieci (korzystających wspólnie z prawa pobytu) do ich matki w Wielkiej Brytanii. Dzieci chciały zostać z ojcem we Francji. Skarżący, gdyż matka oświadczyła, że występuje w imieniu własnym oraz swoich nieletnich dzieci, zarzucili władzom francuskim brak zapewnienia powrotu dzieci do Wielkiej Brytanii.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, że władze francuskie nie podjęły wszelkich możliwych i wymaganych środków w celu ułatwienia wykonania wyroku Sądu Apelacyjnego z kwietnia 2009 roku nakazującego powrót dwojga dzieci do Wielkiej Brytanii. Trybunał uznał, w kontekście zastosowania Konwencji Haskiej oraz rozporządzenia Bruksela II bis³, że mimo tego, iż należało wziąć pod uwagę opinię dzieci, to nie było to jedyne kryterium od którego zależał ich powrót.

López Guió przeciwko Słowacji

3 czerwca 2014 roku

W maju 2009 roku skarżącemu urodziło się dziecko. Do lipca 2010 roku skarżący mieszkał wraz z matką dziecka, obywatelką Słowacji, w Hiszpanii. Matka zabrała dziecko do Słowacji i nie wróciła. Po jej wyjeździe, skarżący wszczął postępowanie w Słowacji przeciwko matce dziecka w celu nakazu powrotu dziecka do Hiszpanii na podstawie Konwencji haskiej. Skarżący zarzucił, że na arbitralny charakter postępowania miał wpływ wyrok Słowackiego Trybunału Konstytucyjnego, w związku z czym skarżący został pozbawiony kontaktu z dzieckiem przez przedłużający się okres czasu.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał odnotował, że skarżący nie miał legitymacji w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, które doprowadziło do uchylecia ostatecznego i wykonalnego orzeczenia w sprawie powrotu dziecka do Hiszpanii, poprzednio wydanego przez sądy powszechne. Skarżącego nie poinformowano o postępowaniu konstytucyjnym, tym bardziej nie umożliwiono mu udziału w postępowaniu, pomimo że miał uzasadniony interes w tej sprawie. Ponadto Trybunał wziął pod uwagę, że interwencja Trybunału Konstytucyjnego w sprawie miała miejsce w momencie, gdy wszystkie inne środki zostały wyczerpane, oraz że istnieją przesłanki wskazujące na możliwość występowania problemu o charakterze systemowym z uwagi na fakt, iż owe środki istniejące w postępowaniu o powrót dziecka były wystarczające.

Zobacz także: **Hoholm przeciwko Słowacji**, wyrok z dnia 13 stycznia 2015 roku, w którym Trybunał uznał skargę złożoną na podstawie art. 8 Konwencji za niedopuszczalną oraz stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie) zarówno osobno jak i w połączeniu z art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji; **Frisancho Perea przeciwko Słowacji**, wyrok z dnia 21 lipca 2015 roku, w którym Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji.

Błaga przeciwko Rumunii

1 lipca 2014 roku

Skarżący wraz z żoną, obywatelką rumuńską i amerykańską, miał troje dzieci (urodzone w 1998 i 2000 roku). Wszyscy mieszkali w Stanach Zjednoczonych aż do września 2008 roku, kiedy matka zabrała dzieci do Rumunii, skąd już nie wróciły. Skarżący stwierdził, iż rumuńskie sądy, które w marcu 2014 roku przyznały wyłączną opiekę nad dziećmi ich matce, dokonały błędnej interpretacji postanowień Konwencji haskiej, opierając swoją decyzję wyłącznie na sprzeciwie dzieci w kwestii ich powrotu do Stanów Zjednoczonych.

³ Zobacz przypis 2 powyżej.

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał oświadczył, że skarżący doświadczył nieproporcjonalnej ingerencji w jego prawo do poszanowania życia rodzinnego, ponieważ proces podejmowania decyzji w świetle prawa krajowego nie spełnił warunków zawartych w art. 8.

Hromadka i Hromadkova przeciwko Rosji⁴

11 grudnia 2014 roku

Pierwszy skarżący, obywatel Republiki Czeskiej, poślubił w 2003 roku obywatelkę Rosji. Małżeństwo zamieszkało w Czechach, a w 2005 roku urodziła im się córka (druga skarżąca). Dwa lata później żona złożyła pozew o rozwód. Zarówno ona jak i pierwszy skarżący ubiegali się o prawo do opieki nad dzieckiem. W 2008 roku, kiedy postępowania nadal były w toku, matka zabrała dziecko do Rosji bez zgody ojca dziecka. Skarżący zarzucił rosyjskim władzom zaniechanie podjęcia odpowiednich kroków w celu umożliwienia przywrócenia mu kontaktu z córką.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, uznając, iż Rosja nie wypełniła swojego zobowiązania zgodnie z art. 8, ze względu na brak ustanowienia niezbędnych ram prawnych w celu zapewnienia szybkiej reakcji na uprowadzenie dziecka za granicę w momencie jego wystąpienia. Następnie Trybunał stwierdził, iż od 2008 roku dziecko zaadaptowało się w nowym środowisku w Rosji i powrót pod opiekę ojca byłby sprzeczny z jego najlepszym interesem, co pierwszy skarżący również przyznał, Trybunał stwierdził, że orzeczenie rosyjskich sądów o odmowie uznania i wykonania wyroku czeskiego sądu z 2011 roku w sprawie przyznania pierwszemu skarżącemu opieki nad dzieckiem **nie stanowiło naruszenia art. 8**. Końcowo Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** w kontekście środków podjętych przez władze rosyjskie po czerwcu 2011 roku, uznając, iż zaniechały one podjęcia środków, których od nich można było oczekiwać, w celu umożliwienia skarżącym utrzymania i wzmacniania życia rodzinnego.

R.S. przeciwko Polsce (nr 63777/09)

21 lipca 2015 roku

Skarżący, którego dzieci zostały zatrzymane w Polsce przez ich matkę, zarzucił, że polskie sądy nie zastosowały się do Konwencji haskiej, podejmując decyzję w sprawie jego wniosku o powrót dzieci do Szwajcarii. W szczególności zarzucił że sądy, opierając swoją decyzję na orzeczeniu w sprawie opieki nad dzieckiem wydanym w postępowaniu rozwodowym w Polsce, rzekomo nie wzięły pod uwagę, że skarżący nigdy nie wyraził zgody na ich stały pobyt w Polsce, a w tym czasie miejscem zamieszkania dzieci była Szwajcaria.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8**. Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, uznano, że Polska nie zapewniła skarżącemu ochrony poszanowania życia rodzinnego. Trybunał zauważył, że w sprawach dotyczących połączenia dzieci z ich rodzicami należy ocenić adekwatność środków na podstawie sprawności ich wykonania. Sprawy tego typu wymagają pilnego wykonania, jako że upływ czasu może mieć nieodwracalne następstwa w relacji między dziećmi a rodzicem, który z nimi nie mieszka. W przypadku skarżącego, uznano, że czas jaki zajęło polskiemu sądowi podjęcie ostatecznej decyzji nie spełnił kryterium pilności. Ponadto, nie stwierdzono ani w postępowaniu krajowym ani przed Trybunałem, że powrót dzieci do Szwajcarii nie służyłby ich najlepszemu interesowi.

M.A. przeciwko Austrii (nr 4097/13)

15 stycznia 2015 roku

W lutym 2008 roku partnerka skarżącego zabrała wspólną córkę z miejsca ich zamieszkania we Włoszech do Austrii. Skarżący zarzucał austriackim sądom niewykonanie dwóch wyroków wydanych przez włoskie sądy, nakazujące powrót jego córki do Włoch.

⁴ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8**. Trybunał uznał, że austriackie władze nie podjęły szybkiego i sprawnego działania, szczególnie w pierwszym postępowaniu, a rozwiązania proceduralne nie ułatwiły skutecznego i sprawnego prowadzenia postępowania dotyczącego powrotu dziecka. Skarżący nie uzyskał skutecznej ochrony prawa do poszanowania jego życia rodzinnego.

G.S. przeciwko Gruzji (nr 2361/13)

21 lipca 2015 roku

Skarga dotyczyła postępowania przed sądami gruzińskimi, które miało na celu powrót syna skarżącej (urodzonego w 2004 roku) na Ukrainę. W 2010 roku kiedy wakacje dobiegły końca były partner skarżącej postanowił zatrzymać ich syna u rodziny w Gruzji, podczas gdy sam mieszkał w Rosji, a syna odwiedzał jedynie okazjonalnie. Skarżąca zaskarżyła odmowę wydania przez gruzińskie sądy nakazu powrotu jej syna na Ukrainę oraz kwestionowała czas trwania postępowań dotyczących powrotu.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, podnosząc, że proces podejmowania decyzji przed sądami krajowymi na podstawie Konwencji haskiej stanowił nieproporcjonalną ingerencję w prawa skarżącej do poszanowania życia rodzinnego. Trybunał uznał, że pojawiły się niedociągnięcia w opiniach gruzińskich biegłych sądowych oraz w materiale dowodowym zebrany podczas postępowania dotyczącego powrotu dziecka. Sądy biorąc pod uwagę najlepszy interes chłopca, nie uwzględniły sprawozdań pracowników socjalnych oraz psychologa, które wspominały o cierpieniu chłopca z powodu braku obojga rodziców oraz niezrozumienia zaistniałej sytuacji. Wątpliwe było to czy w najlepszym interesie dziecka było pozostawienie chłopca, który spędził sześć pierwszych lat swojego życia na Ukrainie, wyłącznie pod opieką rodziny ze strony ojca w Gruzji, której to rodzinie w ogóle nie przysługiwało prawo do opieki nad dzieckiem.

Henrioud przeciwko Francji

5 listopada 2015 roku

Skarga dotyczyła dzieci zabranych przez matkę do Francji oraz braku możliwości zapewnienia ich powrotu do Szwajcarii. Skarżący podniósł, że władze francuskie nie wykazały się rzetelnością w toku postępowania, a także nie podjęły odpowiednich i wystarczających działań w celu zapewnienia poszanowania prawa skarżącego do powrotu jego dzieci. Następnie stwierdził, że naruszono prawo wystąpienia do Trybunału ze względu na niedopuszczalność jego odwołania, z powodów formalnych.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia art. 8** Konwencji. Trybunał odnotował, że przed Sądem Apelacyjnym skarżący ani razu nie wspomniał o swoim odwołaniu od unieważnienia zakazu nałożonego na matkę dziecka, dotyczącego opuszczenia terytorium Szwajcarii. Trybunał uznał zatem, że skarżący, który był podmiotem na prawach strony oraz był reprezentowany przez adwokata, nie dostarczył Sądowi Apelacyjnemu niezbędnych informacji w celu zakwestionowania milczącej zgody na tę sytuację. Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji, twierdząc, iż oddalenie odwołania skarżącego, ze względów formalnych zależnych od prokuratora, pozbawiło go prawa dostępu do sądu.

K.J. przeciwko Polsce (nr 30813/14)

1 marca 2016 roku

Skarga obywatela polskiego dotyczyła postępowania przed polskimi sądami dotyczącego powrotu jego dziecka do Wielkiej Brytanii. W tym kraju dziecko urodziło się i wychowywało przez dwa lata swojego życia. Matka, również Polka, w lipcu 2012 roku wyjechała z Wielkiej Brytanii wraz z córką na wakacje do Polski i nie wróciła. W postępowaniu wszczętym na podstawie Konwencji haskiej, polskie sądy oddaliły wniosek ojca o powrót jego córki.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji, twierdząc, że niezależnie od istnienia pewnego marginesu swobody w sprawie, państwo polskie nie wywiązało się z pozytywnych zobowiązań wynikających z art. 8. Trybunał uznał, że matka, zamiast uzasadnić wszystkie konkretne zagrożenia, jakie mogą spotkać jej córkę, jeśli wróci do Wielkiej Brytanii, odniosła się wyłącznie do rozpadu jej małżeństwa oraz wskazała na obawy związane z możliwością powrotu jej dziecka do Wielkiej Brytanii. Polskie sądy

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

natomiast uznały jej motywacje za wystarczająco uzasadnione, aby stwierdzić, że czy to z matką czy bez, powrót córki do jej miejsca zamieszkania w Wielkiej Brytanii postawiłby dziecko w sytuacji nie do zniesienia. Trybunał stwierdził, że ocena polskich sądów była błędna: po pierwsze, brak było obiektywnej przeszkody dla powrotu matki do Wielkiej Brytanii; po drugie, wydając opinię, zgodnie z którą powrót dziecka wraz z matką do Wielkiej Brytanii nie miałby pozytywnego wpływu na rozwój dziecka, sądy nie uwzględniły wniosków wynikających z opinii biegłych psychologów. Stwierdzono w nich, że dziecko, które nie miało problemów z adaptacją, było w dobrym stanie psychicznym i fizycznym, było emocjonalnie związane z obojgiem rodziców i oba kraje zarówno Polskę i Wielką Brytanię uważało na równi za swoje miejsce pobytu. Końcowo Trybunał odnotował, że pomimo pilnego charakteru postępowania na podstawie Konwencji haskiej, upłynął rok od momentu złożenia wniosku o powrót do momentu wydania ostatecznego orzeczenia. W tym zakresie Polski Rząd nie wskazał żadnego usprawiedliwienia.

Zobacz także: [G.N. przeciwko Polsce \(nr 2171/14\)](#), wyrok z dnia 19 lipca 2016 roku

[M.K. przeciwko Grecji \(nr 51312/16\)](#)

1 lutego 2018 roku

Skarga dotyczyła braku możliwości skarżącej, która jest matką dwójki dzieci, do wykonania prawa do opieki nad jednym z jej synów (A.), pomimo orzeczenia wydanego przez greckie sądy, przyznające jej stałą opiekę nad dziećmi. Były mąż skarżącej mieszkał wraz z synami w Grecji, podczas gdy ona mieszkała we Francji. Skarżąca w szczególności zarzuciła władzom Grecji niezastosowanie się do korzystnych dla niej wyroków wydanych przez sądy greckie i francuskie na których podstawie to jej przyznano prawo do opieki nad synem. Stwierdziła, iż sądy odmówiły ułatwienia powrotu jej dziecka do Francji oraz odmówiły działania w oparciu o jej skargi dotyczące uprowadzenia dziecka wniesione przeciwko byłemu mężowi.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, iż władze Grecji podjęły możliwe środki w celu wykonania pozytywnego obowiązku wynikającego z art. 8. Między innymi, uwzględniły całokształt sytuacji rodzinnej, sposobu, w jaki uległa ona zmianie oraz najlepszy interes dzieci, a w szczególności interes A. Ten ostatni, który miał wtedy 13 lat, wyraźnie wyraził wobec władz greckich życzenie pozostania z bratem i ojcem w Grecji. W tej sprawie Trybunał przypomniał, że życzenia wyrażane przez dziecko, które rozumie sytuację w sposób wystarczający, są kluczowym czynnikiem brany pod uwagę we wszelkich postępowaniach sądowych lub administracyjnych dotyczących dziecka. Prawo dziecka do bycia wysłuchanym oraz do rzeczywistego uczestniczenia w procesie decyzyjnym, które w pierwszym rzędzie dotyczy dziecka jest zapewnione przez wiele międzynarodowych instrumentów prawnych. W szczególności art. 13 Konwencji haskiej dowodzi, że władze mogły odmówić powrotu dziecka, jeśli dziecko sprzeciwiło się odesłaniu oraz osiągnęło wiek i stopień dojrzałości uznany za odpowiedni, by uwzględnić jego żądanie.

[Rinau przeciwko Litwie](#)

14 stycznia 2020 roku

Sprawa dotyczyła starań ojca, będącego obywatelem Niemiec, o powrót jego córki przebywającej z byłą żoną skarżącego, obywatelką Litwy po tym, jak sąd wydał decyzję na jego korzyść. Skarżący - ojciec i córka - podnosili, że sposób postępowania władz litewskich w sprawie powrotu dziecka do Niemiec naruszał Konwencję.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do obu skarżących, uznając, że zachowanie władz litewskich nie spełniło wymogów stawianych państwu na podstawie tego przepisu. Uznał w szczególności, iż było jasne, że ustawodawca i władza wykonawcza próbowały wpłynąć na proces decyzyjny na korzyść matki, pomimo orzeczeń sądowych na korzyść ojca, które powinny być szybko egzekwowane na Litwie. Między innymi działania Sądu Najwyższego i Prezesa Sądu Najwyższego doprowadziły do uchybień proceduralnych, które były sprzeczne z celami regulacji międzynarodowych i Unii Europejskiej, dotyczących opieki nad dziećmi.

Zobacz także:

[Mitovi przeciwko „byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii”](#)

16 kwietnia 2015 roku

[Vujica przeciwko Chorwacji](#)

8 października 2015 roku

[Vilenchik przeciwko Ukrainie](#)

3 października 2017 roku

[Mansour przeciwko Słowacji](#)

21 listopada 2017 roku

[Edina Tóth przeciwko Węgrom](#)

30 stycznia 2018 roku

[Royer przeciwko Węgrom](#)

6 marca 2018 roku

[M.R. i D.R. przeciwko Ukrainie \(nr 63551/13\)](#)

22 maja 2018 roku

[Bektas przeciwko Mołdawii](#)

22 stycznia 2019 roku (decyzja Komitetu (skreślenie z listy))

[Simões Balbino przeciwko Portugalii](#)

29 stycznia 2019 roku (wyrok Komitetu)

[Adžić przeciwko Chorwacji \(nr 2\)](#)

2 maja 2019 roku

[Vladimir Ushakov przeciwko Rosji⁵](#)

18 czerwca 2019 roku

[B.S. przeciwko Polsce \(nr 4993/15\)](#)

3 września 2019 roku (decyzja co do dopuszczalności)

[Burmazović przeciwko Turcji](#)

8 września 2020 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

[Makhmudova przeciwko Rosji⁶](#)

1 grudnia 2020 r.

⁵ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

⁶ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

[Thompson przeciwko Rosji](#)⁷

30 marca 2021 r.

[M.V. przeciwko Polsce \(nr 16202/14\)](#)

1 kwietnia 2021 r.

[Spinelli przeciwko Rosji](#)⁸

19 października 2021 r.

[Kupás przeciwko Węgrom](#)

28 października 2021 r.

[P.D. przeciwko Rosji \(nr 30560/19\)](#)⁹

3 maja 2022 r.

Skargi wniesione przez rodzica, który uprowadził dziecko

[Eskinazi i Chelouche przeciwko Turcji](#)

6 grudnia 2005 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Pierwsza skarżąca, mężatka, pojechała z wówczas czteroletnią córką (drugą skarżącą) do Turcji. Początkowo miał to być krótki pobyt, jednak później matka zdecydowała się pozostać tam z córką, pomimo braku zgody ze strony ojca dziecka. Pierwsza skarżąca złożyła pozew o rozwód. Przyznano jej tymczasową opiekę nad córką, którą wcześniej sprawowała z mężem. Mąż, mieszkający w Izraelu, złożył pozew o rozwód w sadzie rabinicznym w Tel Awiwie, który to nakazał powrót dziecka do Izraela. Niewykonanie nakazu przez matkę byłoby klasyfikowane jako „bezprawne uprowadzenie dziecka” na podstawie Konwencji haskiej. Wszczęto postępowanie w celu zapewnienia powrotu dziecka do Izraela. Było ono wynikiem nakazu tureckich sądów, dotyczącego powrotu dziecka zgodnie z postanowieniami Konwencji haskiej. Ojciec podjął działania o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Środek tymczasowy wydany przez Europejski Trybunał Praw Człowieka na podstawie Reguły 39 (Środki tymczasowe¹⁰) [Regulaminu Trybunału](#) wynikał z wykonania odroczonego nakazu. Skarżący stwierdzili, iż odesłanie dziecka do Izraela jest naruszeniem prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Według pierwszej skarżącej odseparowanie dziecka od matki, wysłanie do kraju, z którym nie ma nic wspólnego i nie mówi w tamtejszym języku byłoby niezgodne z najlepszym interesem dziecka. Ponadto skarżąca twierdziła, że jeśli córka zostanie odesłana do Izraela, będzie ona pozbawiona prawa do rzetelnego procesu sądowego w tureckich sądach, ponieważ orzeczenia w sprawie rozwodu oraz innych powiązanych kwestii będą wydawane przez sąd rabiniczny.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną. W świetle całości akt sprawy, Trybunał zauważył, że w chwili, kiedy centralne władze izraelskie złożyły wniosek o powrót dziecka, uważano je za bezprawnie uprowadzone w rozumieniu Konwencji haskiej. Ponadto władze tureckie nie miały solidnych podstaw, aby

⁷ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

⁸ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

⁹ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

¹⁰ Są to środki określone na podstawie Reguły 39 [Regulaminu Trybunału](#), przyjęte jako część postępowania przed Trybunałem na wniosek strony, innej osoby zainteresowanej sprawą lub na wniosek Trybunału w interesie stron lub w celu zapewnienia właściwego przeprowadzenia postępowania. Zobacz także arkusz informacyjny „[Środki tymczasowe](#)”.

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

oddalić wnioski, czy to na podstawie Konwencji haskiej czy też z uwagi na fakt, istnienia uchybień w postępowaniu, którego skarżący są przedmiotem w Izraelu wskazując, że stanowiło ono „rażącą naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego”. Podkreślając, iż art. 8 Konwencji należy interpretować w świetle Konwencji haskiej, Trybunał stwierdził, na podstawie całokształtu materiału dowodowego, że przy podejmowaniu decyzji o powrocie dziecka do Izraela, nie można uznać, że władze tureckie nie wywiązały się ze swoich zobowiązań określonych w art. 6 (prawo do rzetelnego procesu sądowego), oraz że naruszyły prawo do poszanowania życia rodzinnego wynikającego z art. 8 Konwencji. Trybunał ponadto zdecydował o uchyleniu środka tymczasowego wydanego Rządowi Turcji na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału.

Paradis i Inni przeciwko Niemcom

4 września 2007 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Pierwsza skarżąca, obywatelka Niemiec, odeszła od męża Kanadyjczyka w 1997 roku. Kanadyjski sąd przyznał jej opiekę nad czworgiem dzieci, jednak zabronił jej wyjazdu z Kanady z dziećmi bez zgody jej męża. Latem 2000 roku skarżąca nie wróciła z dziećmi z dwutygodniowego pobytu w Niemczech, gdzie złożyła pozew o rozwód oraz złożyła wniosek o przyznanie jej opieki nad dziećmi. Sąd w Kanadzie przyznał ojcu dzieci wyłączne prawo do opieki nad dziećmi, a sąd apelacyjny w Niemczech nakazał powrót dzieci do ojca. W następstwie wielokrotnej odmowy skarżącej zastosowania się do nakazu, niemiecki sąd rejonowy nakazał jej zatrzymanie, w celu nakłonienia matki dzieci do wskazania ich miejsca pobytu. W postanowieniu stwierdzono również, że skarżącą należy zwolnić niezwłocznie po tym jak dzieci zostaną zwrócone ojcu. Odwołanie pierwszej skarżącej oddalono, a Federalny Trybunał Konstytucyjny oddalił jej skargę konstytucyjną. W 2003 roku skarżącą aresztowano na okres sześciu miesięcy. Skarżąca nie ujawniła miejsca pobytu dzieci.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną**, uznając skargę, dotyczącą aresztu, za bezzasadną. Trybunał w szczególności zauważył, iż jednym z celów Konwencji haskiej jest zapewnienie sprawnego powrotu dzieci do państwa ich pobytu, w celu zapobieżenia dalszego przyzwyczajania się do miejsca nielegalnego zatrzymania. W niniejszej sprawie, Trybunał zaobserwował, iż w momencie wydania orzeczenia przez sąd apelacyjny o powrocie dzieci, żyły one w separacji z ojcem od 2 lat, a także od prawie 3 lat zanim sąd rejonowy wydał nakaz o zatrzymaniu pierwszej skarżącej. W związku z tym bardzo ważne było, aby nie przedłużać nielegalnego zatrzymania dzieci. Pomimo iż zatrzymanie ich matki było najdrastyczniejszym środkiem przymusu dostępnym na mocy prawa krajowego, pierwsza skarżąca pozostawała stanowcza w swojej decyzji zatrzymania dzieci, o czym świadczy fakt, iż je ukrywała. W takich okolicznościach, Trybunał uznał, że stwierdzenie sądu rejonowego, iż nałożenie grzywny okazało się niewystarczające i nie było bezpodstawne, a nakaz przymusowego zatrzymania skarżącej nie był nieproporcjonalny.

Maumousseau i Washington przeciwko Francji

15 listopada 2007 roku

Skarżące są obywatelkami francuskimi mieszkającymi we Francji. Druga skarżąca - córka pierwszej skarżącej została urodzona na terenie Stanów Zjednoczonych w 2000 roku i posiada podwójne obywatelstwo: francuskie i amerykańskie oraz mieszka wraz z ojcem w Stanach Zjednoczonych. Sprawa dotyczyła powrotu czteroletniego dziecka, zgodnie z orzeczeniem wydanym przez francuskie sądy w grudniu 2004 roku na podstawie Konwencji haskiej a także orzeczenia wydanego przez amerykański sąd przyznający ojcu prawo do opieki nad dzieckiem. Dziecko, którego miejscem stałego pobytu były Stany Zjednoczone, w marcu 2003 roku przyjechało wraz z matką na wakacje do Francji. Matka zdecydowała pozostać tam wraz z córką i nie wracać do Stanów Zjednoczonych. W skardze, pierwsza skarżąca podnosiła w szczególności, że powrót dziecka do Stanów Zjednoczonych był sprzeczny z interesem dziecka oraz, że względu na wiek dziecka, postawił je w sytuacji nie do zniesienia. Następnie zarzuciła, że

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

interwencja policji (wrzesień 2004 roku) w przedszkolu jej córki miała znaczący wpływ na psychikę dziecka.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia art. 8** Konwencji. Uwzględniając powody wydania orzeczenia nakazującego powrót dziecka do Stanów Zjednoczonych, Trybunał stwierdził, że sądy francuskie miały na względzie „najlepszy interes” dziecka rozumiany jako natychmiastowa reintegracja ze znanym już wcześniej środowiskiem. W szczególności zbadały całokształt sytuacji, zbadały wszystkie czynniki, przeprowadziły wyważoną i rozsądną ocenę sytuacji oraz ciągle dążyły do ustalenia najlepszego dla dziecka rozwiązania. Trybunał również stwierdził, że nie było powodu, aby uważać, że proces podejmowania decyzji, który skutkował nakazem sądów francuskich powrotu dziecka na teren Stanów Zjednoczonych był niesprawiedliwy, czy też uniemożliwił skarżącym skuteczne egzekwowanie przysługującym im praw. Ponadto, odnosząc się do warunków egzekwowania orzeczenia nakazującego powrót dziecka, Trybunał zauważył, że do interwencji policji w przedszkolu doszło z powodu odmowy dobrowolnego przekazania dziecka ojcu, pomimo orzeczenia sądowego, które było wykonywane przez ponad sześć miesięcy. Mimo że interwencja policji nie była najodpowiedniejszym rozwiązaniem i mogła mieć traumatyczne skutki, Trybunał stwierdził, że miała ona miejsce na polecenie i w obecności prokuratora, profesjonalnego urzędnika państwowego o wysokim poziomie odpowiedzialności w zakresie podejmowania decyzji, na którego zarządzenie wysłano współpracujących funkcjonariuszy. Następnie Trybunał stwierdził, że ze względu na brak zgody osób, które w tym sporze stanęły po stronie skarżących, władze zaprzestały próby odebrania dziecka.

Neulinger i Shuruk przeciwko Szwajcarii

6 lipca 2010 roku (Wielka Izba)

Pierwsza skarżąca, obywatelka Szwajcarii, osiedliła się w Izraelu, gdzie wyszła za mąż i urodziła syna. Kiedy zaczęła obawiać się, że dziecko (drugi skarżący) zostanie zabrane przez jego ojca do utraortodoksyjnej społeczności za granicą, znanej z zagorzałego głoszenia wiary i nawracania innych, sąd rodzinny w Tel Awiwie nałożył zakaz zabrania dziecka poza granicę Izraela do momentu uzyskania przez niego pełnoletniości. Pierwszej skarżącej przyznano tymczasową opiekę nad dzieckiem, a władza rodzicielska miała być sprawowana wspólnie przez obojga rodziców. Następnie ograniczono prawa ojca do dziecka ze względu na jego zachowanie, które stanowiło zagrożenie. Rodzice rozwiedli się, a pierwsza skarżąca potajemnie opuściła Izrael, wyjeżdżając z synem do Szwajcarii. W ostatniej instancji, Szwajcarski Sąd Federalny wydał nakaz powrotu dziecka do Izraela.

Trybunał stwierdził, że **mogło dojść do naruszenia art. 8** Konwencji w odniesieniu do obojga skarżących, **gdyby orzeczenie nakazu powrotu** dziecka do Izraela było egzekwowane. Trybunał nie był przekonany w szczególności do faktu, czy powrót dziecka do Izraela leżałby w najlepszym interesie dziecka. Dziecko jest obywatelem Szwajcarii, **zaadaptowało się** w tym kraju i mieszkało tam przez cztery lata. Pomimo młodego wieku (7 lat), w którym dziecko wciąż posiada zdolność do adaptacji, okoliczność ponownej zmiany miejsca zamieszkania mogłaby nieść za sobą dla niego poważne skutki. Należało również rozważyć jakie korzyści dziecko mogłoby z niej odnieść. Należy też zaznaczyć, że nałożono ograniczenia na prawa ojca do dziecka przed jego uprowadzeniem. Ponadto, od tamtej pory ojciec dziecka dwukrotnie zawarł związek małżeński oraz ponownie został ojcem, jednak nie wywiązał się z płacenia alimentów na córkę. Trybunał, stwierdził, że mogłoby dojść do niewspółmiernej ingerencji w prawo matki do poszanowania życia rodzinnego, gdyby została zmuszona do powrotu do Izraela.

Sneersone i Kampanella przeciwko Włochom

12 lipca 2011 roku

Skarga dotyczyła orzeczenia włoskich sądów o nakazie powrotu chłopca (drugiego skarżącego) mieszkającego z matką (pierwszą skarżącą) na Łotwie do ojca do Włoch. Skarżący zarzucili sądom sprzeczność orzeczenia z najlepszym interesem dziecka oraz

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

naruszenie prawa międzynarodowego oraz łotewskiego. Skarżący następnie zarzucili włoskim sądom rozpoznanie sprawy pod nieobecność matki dziecka.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał w szczególności uznał, że orzeczenia wydane przez włoskie sądy nie podały wystarczającego uzasadnienia oraz nie stanowiły odpowiedniej reakcji na nieuniknioną traumę, wynikającą z nagłego oraz nieodwracalnego odcięcia bliskich więzi matki z dzieckiem. Ponadto, sądy nie uwzględniły innych rozwiązań w celu zapewnienia kontaktu ojca z dzieckiem.

M.R. i L.R. przeciwko Estonii (nr 13420/12)

4 czerwca 2012 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżącymi są matka i córka, której ojciec domagał się powrotu do Włoch na podstawie Konwencji haskiej. Skarżące nie wróciły do Włoch po wycieczce do Estonii. Skarga ta dotyczyła postępowania przed estońskimi sądami oraz ich orzeczenia nakazującego powrót dziecka do Włoch.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** ze względu na jej bezzasadność. Trybunał w szczególności uznał, że władze estońskie, odrzucając argumenty matki dotyczące braku możliwości jej powrotu do Włoch, nie przekroczyły swobodnego marginesu oceny. Nie było też nic, co wskazywałoby na to, że ich decyzja o zarządzeniu powrotu dziecka była arbitralna lub że władze nie wywiązały się z obowiązku zachowania właściwej równowagi między konkurującymi interesami.

Zobacz także: **K.H. przeciwko Polsce (nr 6809/14)**, decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 20 października 2015 roku.

B. przeciwko Belgii (nr 4320/11)

10 lipca 2012 roku

Skarga dotyczyła orzeczenia nakazującego powrót dziecka do Stanów Zjednoczonych, po tym jak matka wyjechała z córką do Belgii bez zgody ojca i bez zgody amerykańskiego sądu. Skarżący, czyli matka i dziecko, argumentowali w szczególności, że odesłanie dziecka do Stanów Zjednoczonych pozbawi go matki oraz spowoduje, że znajdzie się w sytuacji nie do zniesienia. Europejski Trybunał Praw Człowieka zlecił Rządowi Belgii na podstawie Reguły 39¹¹(środki tymczasowe) Regulaminu Trybunału, nie odsyłać dziecka do Stanów Zjednoczonych na czas trwania postępowania przed Trybunałem.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał w szczególności uznał, że belgijskie sądy, nakazując powrót dziecka, nie dokonały wystarczającej oceny ryzyka, jakie wiązało się z powrotem dziecka do ojca. Trzeba było także uwzględnić upływ czasu oraz integrację dziecka w Belgii. Trybunał następnie uznał, że środki tymczasowe wskazane Rządowi Belgii zgodnie z Regułą 39 Regulaminu Trybunału pozostaną w mocy do wydania wyroku ostatecznego¹² lub do wydania przez Trybunał innej decyzji w tej sprawie.

X przeciwko Łotwie (nr 27853/09)

26 listopada 2013 roku (Wielka Izba)

Skarga dotyczyła procedury powrotu dziecka do kraju jego pochodzenia, Australii, z której wyjechała wraz z matką w wieku 3 lat i 5 miesięcy, na podstawie Konwencji haskiej. Skarżąca zarzuciła, że orzeczenie sądów łotewskich o nakazie powrotu dziecka naruszyło jej prawo do poszanowania życia rodzinnego w rozumieniu Artykułu 8 Konwencji.

Trybunał stwierdził **naruszenie art. 8** Konwencji. Trybunał uznał, iż Konwencja oraz Konwencja haska powinny być stosowane w sposób spójny i harmonijny. Ponadto należy w szczególności uwzględnić najlepszy interes dziecka. Zdaniem Trybunału to właśnie brak uwzględnienia możliwości narażenia dziecka na „poważne ryzyko” w przypadku jego

¹¹ Zobacz przypis 4 powyżej.

¹² Wyrok stał się ostateczny 19 listopada 2012 roku w okolicznościach wskazany w art. 44 ust. 2 Konwencji.

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

powrotu do Australii zdecydował o niezastosowaniu się sądów łotewskich do wymogów proceduralnych.

Rouiller przeciwko Szwajcarii

22 lipca 2014 roku

Skarga dotyczyła uprowadzenia dwojga dzieci z Francji do Szwajcarii przez matkę, której po rozwodzie przyznano prawo pobytu w tym kraju. Skarżąca twierdziła, że powrót jej dzieci zarządzony przez sądy w Szwajcarii, stanowił naruszenie art. 8 Konwencji. Dzieci mieszkały z matką w Szwajcarii prawie przez dwa lata. Skarżąca twierdziła, że sądy szwajcarskie niewłaściwie zastosowały się do postanowień konwencji haskiej, nakazując powrót dzieci do Francji. Dodała również, że sądy nie uwzględniły w wystarczającym stopniu opinii dzieci.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia art. 8** Konwencji. Podobnie jak sądy kantonalne i federalne, które wydały orzeczenie, Trybunał uznał, iż zabranie dzieci do Szwajcarii przez ich matkę było „bezprawnym uprowadzeniem” oraz że Konwencja haska nie zapewnia dziecku prawa do wyboru miejsca zamieszkania. Przyczyna do pozostania w Szwajcarii, podana przez jedno z dzieci, nie stanowiła wystarczającego uzasadnienia zastosowania jednego z wyjątków określonych w art. 13 Konwencji haskiej, biorąc pod uwagę, że wyjątki te podlegają ścisłej wykładni.

Gajtani przeciwko Szwajcarii

9 września 2014 roku

Skarżąca, obywatelka Republiki Kosowa¹³, mieszkała w „byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii” wraz z dwojgiem dzieci i ich ojcem. W listopadzie 2005 roku odeszła od ojca dzieci i przeprowadziła się wraz z dziećmi do swojej rodziny w Kosowie. Tam poślubiła obywatela Włoch z którym przeprowadziła się do Szwajcarii. W 2006 roku ojciec dzieci podjął działania mające na celu powrót dzieci do „byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii”. Matka w szczególności skarżyła nakaz przymusowego powrotu dzieci do kraju. Zarzuciła również, że Sąd Federalny uznał jej apelację za spóźnioną, pomimo złożenia jej zgodnie z terminem wyznaczonym przez sąd niższej instancji.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia art. 8** Konwencji, twierdząc, że nakaz powrotu dzieci do „byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii” nie wydawał się nieproporcjonalny. W szczególności odnosząc się do pytania, czy właściwe władze⁹ w wystarczającym stopniu uwzględniły opinie dzieci, Trybunał, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, uznał, że nie należy krytykować sądu apelacyjnego za odmowę uwzględnienia sprzeciwu syna skarżącej wobec powrotu do kraju. Proces podejmowania decyzji na podstawie prawa krajowego spełnił wymogi proceduralne określone w art. 8 Konwencji. Jednakże Trybunał stwierdził **naruszenie art. 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji ze względu na naruszenie prawa dostępu do sądu.

Phostira Efthymiou i Ribeiro Fernandes przeciwko Portugalii

5 lutego 2015 roku

Skarga dotyczyła procedury powrotu córki (pierwsza skarżąca) do matki (drugiej skarżącej) na Cypr, który był miejscem zamieszkania dziecka. Wniosek o powrót złożył ojciec dziecka, a Portugalski Sąd Najwyższy uznał go, twierdząc, że przetrzymywanie dziecka w Portugalii było bezprawne na podstawie Konwencji haskiej. Stwierdził również, że powrót córki na Cypr nie naraziłby jej na poważne ryzyko w rozumieniu Konwencji. Skarżące zarzuciły naruszenie prawa do poszanowania życia rodzinnego ze względu na orzeczenie sądów krajowych nakazujące powrót dziecka na Cypr.

Trybunał stwierdził, że **mogłoby dojść do naruszenia art. 8** Konwencji **gdyby orzeczenie nakazujące powrót** dziecka na Cypr **zostało wykonane**. Trybunał

¹³ Wszelkie odniesienia do Kosowa, czy to do terytorium, instytucji, czy też ludności, należy rozumieć w pełnej zgodności z rezolucją nr 1244 Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów (1999) bez uszczerbku dla statusu Kosowa.

Zestawienie – Uprowadzenie dziecka za granicę

stwierdził, że proces podejmowania decyzji na podstawie prawa krajowego nie spełnił wymogów proceduralnych zawartych w art. 8, odnosząc się przede wszystkim do braku informacji dotyczących sytuacji na Cyprze oraz ryzyka oddzielenia dziecka od matki.

O.C.I. i Inni przeciwko Rumunii (skarga nr 49450/17)

21 maja 2019 roku (wyrok Komitetu)

Po spędzeniu letnich wakacji w Rumunii w 2015 roku, obywatelka Rumunii (pierwsza skarżąca) postanowiła nie wracać z dwójką dzieci do męża, mieszkającego we Włoszech. W postępowaniu przed Trybunałem skarżący twierdzili w szczególności, że sądy rumuńskie, wydając nakaz powrotu dzieci do Włoch, nie wzięły pod uwagę poważnego ryzyka złego traktowania ze strony ojca, co było jednym z wyjątków, wynikających z Konwencji Haskiej z dnia 25 października 1980 roku w odniesieniu do zasady, że dzieci powinny być odsyłane do miejsca stałego pobytu.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że sądy rumuńskie przy zasądzaniu nakazu powrotu dzieci do ojca we Włoszech nie uwzględniły w wystarczającym stopniu poważnego ryzyka, że dzieci zostaną poddane przemocy domowej, które stanowi jeden z wyjątków od zasady prawa międzynarodowego, zgodnie z którą dzieci powinny być odsyłane do ich miejsca stałego pobytu. Trybunał zauważył w szczególności, że nawet jeśli istniało wzajemne zaufanie między rumuńskimi i włoskimi organami ochrony dzieci na mocy prawa UE, nie oznaczało to, że Rumunia była zobowiązana odesłać dzieci z powrotem do środowiska, w którym były zagrożone, pozostawiając Włochom zajęcie się każdym nadużyciem, jeśli się powtórzy.

Y.S. i O.S. przeciwko Rosji (nr 17665/17)¹⁴

15 czerwca 2021 r.

Pierwsza skarżąca w tej sprawie, obywatelka Rosji, była matką drugiej skarżącej. Sprawa dotyczyła nakazu sądowego nakazującego powrót drugiej skarżącej do miejsca zamieszkania z jej ojcem, obywatelem Ukrainy, w Doniecku (Ukraina). Skarżące zarzucały w szczególności, że przedmiotowy wyrok sądu ingerował w ich życie rodzinne.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że skarżące doznały nieproporcjonalnej ingerencji w ich prawo do poszanowania życia rodzinnego, ponieważ proces decyzyjny na mocy prawa krajowego nie spełniał wymogów proceduralnych związanych z Artykułem 8.

S.N. i M.B.N. przeciwko Szwajcarii (nr 12937/20)

23 listopada 2021 r.

Sprawa dotyczyła nakazanego przez szwajcarskie sądy powrotu córki (M.B.N.) pierwszego skarżącego (S.N.), obojga obywateli Szwajcarii, do Tajlandii (gdzie mieszkał ojciec, obywatel Francji). Skarżący twierdzili w szczególności, że szwajcarskie sądy nie zbadały skutecznie, czy po powrocie dziecka istniałoby dla niego poważne zagrożenie.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że proces decyzyjny spełnił wymogi Konwencji oraz że ingerencja w prawo skarżących do poszanowania ich życia rodzinnego była konieczna w demokratycznym społeczeństwie. Trybunał zauważył w szczególności, że w postępowaniu, które było kontradiktoryjne, sprawiedliwe i obejmowało przesłuchania, szwajcarskie sądy oparły swoje wyroki na istotnych faktach sprawy i należycie uwzględniły wszystkie argumenty stron. Wydały również szczegółowe decyzje, które uznały za służące najlepszemu interesowi dziecka, wykluczając jednocześnie jakiegokolwiek poważnego ryzyka dla niego. Ponadto właściwe organy podjęły odpowiednie kroki w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziecka w przypadku jego powrotu do Tajlandii.

¹⁴ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

G.K. przeciwko Cyprowi (nr 16205/21)

21 lutego 2023 r.

Sprawa dotyczyła postępowania i wydanego w jego następstwie przez sądy cypryjskie nakazu powrotu syna skarżącej do Stanów Zjednoczonych Ameryki na podstawie Konwencji haskiej z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę. Skarżąca zarzuciła, że jej prawa zostały naruszone przez nieuzasadnioną długość postępowania w sprawie Konwencji haskiej oraz przez decyzję sądów krajowych o nakazaniu powrotu dziecka do Stanów Zjednoczonych bez odpowiedniej oceny sytuacji i związanego z tym ryzyka.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że sądy krajowe nie nakazały automatycznie powrotu dziecka. Rozważyły one wszystkie argumenty stron i wydały szczegółowe decyzje, które ich zdaniem zabezpieczały najlepszy interes dziecka i wykluczały jakiegokolwiek poważne ryzyko dla niego. Jako całość, proces decyzyjny nie był sprzeczny z wymogami proceduralnymi nieodłącznie związanymi z art. 8 Konwencji, a skarżąca nie doznała nieproporcjonalnej ingerencji w jej prawo do poszanowania życia rodzinnego. Trybunał podkreślił w szczególności, że celem Konwencji Haskiej było zapobieżenie sytuacji, w której rodzic dokonujący uprowadzenia mógłby czerpać korzyści z własnego niewłaściwego postępowania.

Verhoeven przeciwko Francji28 marca 2024 r.¹⁵

Sprawa ta dotyczyła decyzji francuskich sądów o nakazaniu powrotu syna skarżącej do Japonii na podstawie Konwencji haskiej z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę. Skarżąca, obywatelka Francji, zawarła związek małżeński z obywatelem Japonii we Francji, a następnie przeprowadziła się z nim do Japonii, gdzie w 2015 r. urodziło im się dziecko. Skarżąca wróciła do Francji z dzieckiem w 2017 r. i złożyła pozew o rozwód. W październiku 2017 r. ojciec dziecka złożył do Ministra Spraw Zagranicznych Japonii wniosek o pomoc w zapewnieniu powrotu dziecka. Skarżąca stwierdziła, że decyzja francuskich sądów nakazująca powrót jej syna do Japonii naruszyła jej prawa.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do skarżącej. Analizując proces decyzyjny zastosowany przez organy sądowe, Trybunał zauważył w szczególności, że sądy krajowe nie nakazały powrotu dziecka w sposób automatyczny lub mechaniczny, ale należycie uwzględniły roszczenia skarżącej w rzetelnym i kontradiktoryjnym postępowaniu. Ponadto zauważył, że sądy wydały uzasadnione decyzje, które miały służyć dobru dziecka i wykluczyły jakiegokolwiek poważne ryzyko, czy to domniemanej przemocy, czy zerwania więzi ze skarżącą.

Zobacz także:

Andersena przeciwko Łotwie.

19 września 2019 roku

Lacombe przeciwko Francji

10 października 2019 roku

X przeciwko Republice Czeskiej (nr 64886/19)

30 marca 2023 r.

Kontakt z mediami:
Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08

¹⁵ Niniejszy wyrok stanie się ostateczny w okolicznościach określonych w art. 44 § 2 (wyroki ostateczne) [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#).